

Beslutsstöd för hjälpmedelsförskrivning i Västra Götaland

[Handbok för personliga hjälpmedel inom hälso- och sjukvård](#) reglerar genom riktlinjer och anvisningar förskrivning av hjälpmedel i Västra Götaland. Beslutsstödet bygger på handboken och kan användas som tankestöd för dig som förskrivare i dialog med patient (närstående/personal) under förskrivningsprocessen. Dokumentation görs enligt vårdgivarens rutiner.

Beslutsstödet olika delar sammanfattas enligt följande:

1. Förväntad effekt vid användning av hjälpmedlet

Värdering av vilken effekt hjälpmedlet förväntas ha på kroppsstrukturer, kroppsfunktioner, aktivitet, delaktighet och omgivningsfaktorer.

2. Användningsfrekvens

Bedömning/uppskattning av hur ofta patienten kommer att använda hjälpmedlet och i vilken omfattning patienten och/eller omgivningen är motiverad att använda hjälpmedlet.

3. Riskanalys

Riskanalys innebär en systematisk identifiering och bedömning av risker.

4. Konsekvens om hjälpmedlet inte förskrivs

Beskriver konsekvenserna för patienten om hjälpmedlet förskrivs eller inte.

5. Sammanvägning

De fyra delarna sammanvägs inför beslut om hjälpmedlet ska förskrivas eller inte.

1. Förväntad effekt vid användning av hjälpmedel

Använd tabellen nedan för att värdera i vilken grad det aktuella hjälpmedlet verkar hindrande eller underlättande för kroppsstrukturer och -funktioner, aktivitet och delaktighet samt omgivningsfaktorer.

Exempel:

Rullstol kan vara hindrande på grund av att sittandet kan ge muskelsvaghet (*Kroppstrukturer/kroppsfunktioner*) men underlättande genom att möjliggöra längre förflyttningar (*Aktivitet/delaktighet*)

Antidecubitusmadrass kan vara hindrande för att sätta sig upp på sängkanten (*Aktivitet/delaktighet*) men underlättande genom att minska risk för sår (*Kroppstrukturer/Kroppsfunktioner*)

Kommunikationshjälpmedel kan vara hindrande om hjälpmedlet är för stort och otympligt att ta med sig i olika miljöer (*Omgivningsfaktorer*) men underlättande vid kommunikation (*Aktivitet/delaktighet*)

0 = inget hinder eller inget underlättande (frånvarande, försumbart)

1 = lätt hinder eller lätt underlättande (lågt, litet)

2 = måttligt hinder eller måttligt underlättande (medel, ganska stort)

3 = svårt hinder eller stort underlättande (gravt, högt, extremt)

4 = totalt hinder eller totalt underlättande (fullständigt)

Mer information om klassifikationssystemet ICF finns i [Handbok för personliga hjälpmedel inom hälso- och sjukvård](#).

	Hindrande	Underlättande
Kroppsstrukturer Kroppsfunktioner	☐ 0 = inget ☐ 1 = lätt ☐ 2 = måttligt ☐ 3 = svårt ☐ 4 = totalt Kommentar	☐ 0 = inget ☐ 1 = lätt ☐ 2 = måttligt ☐ 3 = stort ☐ 4 = totalt Kommentar
Aktivitet och delaktighet	☐ 0 = inget ☐ 1 = lätt ☐ 2 = måttligt ☐ 3 = svårt ☐ 4 = totalt Kommentar	☐ 0 = inget ☐ 1 = lätt ☐ 2 = måttligt ☐ 3 = stort ☐ 4 = totalt Kommentar
Omgivningsfaktorer	☐ 0 = inget ☐ 1 = lätt ☐ 2 = måttligt ☐ 3 = svårt ☐ 4 = totalt Kommentar	☐ 0 = inget ☐ 1 = lätt ☐ 2 = måttligt ☐ 3 = stort ☐ 4 = totalt Kommentar

- Förväntad effekt talar för förskrivning
 Förväntad effekt talar emot förskrivning

2. Användningsfrekvens

Uppskatta hur ofta patienten kommer att använda hjälpmedlet utifrån det uppsatta målet. Vissa anvisningar ställer krav på användningsfrekvens. Bedöm i vilken omfattning patienten och/eller omgivningen är motiverad att använda hjälpmedlet.

Frekvens		Kommentar
Några gånger per år	☐	
Några ggr per månad	☐	
En gång per vecka	☐	
Flera gånger per vecka	☐	
Varje dygn	☐	

- Frekvensen talar för förskrivning

Frekvensen talar emot förskrivning

3. Riskanalys

Vid förskrivning av hjälpmedel ska en riskanalys göras. Syftet med en riskanalys är att förskrivaren identifierar och värderar risker innan förskrivning av hjälpmedel.

3.1. Identifiera risker

a) Vad kan hända?

Exempel:

Fallolycka	- Glömmer bromsa rollator
Klämskada	- Fastnar med kroppsdel i sänggrind
Trycksår	- Ändrat inställning på antidecubitusmadrass
Fraktur	- Välter med hygienstol
Infektion	- Bristande rengöring av CPAP-utrustning
Muskelsvaghet	- Inaktivitet på grund av användning av rullstol

Ange identifierade risker:.....

.....

.....

b) Vad är orsakerna till att det skulle kunna hända?

Exempel:

Felaktig användning utifrån bruksanvisning

Bristande följsamhet till givna instruktioner

Psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning

Omgivningsfaktorer; fysisk miljö, bristande personligt stöd

Uppföljning och service kan inte säkerställas; utomlänspatient, person som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Ange tänkbara orsaker:.....

.....

.....

c) Vad blir konsekvenserna om det händer och hur sannolikt är det att det händer?

Varje identifierad risk ska storleksbedömas. Riskstorlek är en sammanvägning av konsekvensens allvarlighetsgrad och sannolikhet för inträffande. Genom att multiplicera värdet för allvarlighetsgrad med värdet för sannolikhet erhålls riskens storlek, se riskmatris nedan.

Riskmatris

		Allvarlighetsgrad			
		Katastrofal (4)	Betydande (3)	Måttlig (2)	Mindre (1)
Sannolikhet	Mycket stor (4)	16	12	8	4
	Stor (3)	12	9	6	3
	Liten (2)	8	6	4	2
	Mycket liten (1)	4	3	2	1

Källa: Modifierad färganalys utifrån Riskanalys & Händelseanalys, Analysmetoder för att öka patientsäkerheten, Sveriges Kommuner och Landsting, 2015.

Allvarlighetsgrad. Exempel på konsekvenser

Katastrofal (4)

Dödsfall/självmod.

Bestående stor funktionsnedsättning (sensorisk, motorisk, fysiologisk, intellektuell eller psykologisk)

Betydande (3)

Bestående måttlig funktionsnedsättning (sensorisk, motorisk, fysiologisk, intellektuell eller psykologisk)

Måttlig (2)

Övergående funktionsnedsättning (sensorisk, motorisk, fysiologisk, intellektuell eller psykologisk)

Mindre (1)

Obehag eller obetydlig skada

Sannolikhet för inträffande

Mycket stor (4)	Sannolikheten är stor att det ska inträffa redan idag eller i närtid.
Stor (3)	Kan mycket väl inträffa, men troligen inte särskilt frekvent. Det finns tydliga tecken på att risken finns.
Liten (2)	Inträffar sannolikt inte under normala omständigheter och inte frekvent. Det finns vissa tecken på att risken finns.
Mycket liten (1)	Det finns mycket få eller inga tecken på att risken finns.

Analys

- Värderas risken mellan 3 – 16 krävs en fördjupad utredning så att bakomliggande orsaker identifieras inför fortsatt bedömning enligt punkt 3.2 – 3.4.
- Värderas risken mellan 1 - 2 kan förskrivningen gå direkt till punkt 3.4, utan fortsatt utredning.

Ange siffra för värderad risk gällande allvarlighetsgrad och sannolikhet:.....

Värdet på riskens storlek är endast en vägledning och förskrivaren bedömer alltid om hjälpmedlet kan förskrivas till den aktuella patienten.

3.2 Eliminera eller begränsa eventuella risker

- Kan risken elimineras eller begränsas? Beskriv i så fall åtgärderna.

.....
.....

3.3 Beskriv och motivera eventuella kvarvarande risker

- Är riskerna acceptabla efter åtgärd – fortsatt förskrivningsprocess.

.....
.....

- Är riskerna *inte* acceptabla – genomför *inte* förskrivningen.

.....
.....

3.4 Dokumentera riskanalysen i patientjournalen

☐ Riskanalys talar för förskrivning
☐ Riskanalys talar emot förskrivning |
|---|

4. Konsekvens om hjälpmedlet inte förskrivs

Bedöm om en utebliven förskrivning får konsekvenser för patient vad gäller kroppsstrukturer och -funktioner, aktivitet och delaktighet samt omgivningsfaktorer.

Vid Ja-svar bör konsekvensen beskrivas.

Mer information om klassifikationssystemet ICF finns på [Handbok för personliga hjälpmedel inom hälso- och sjukvård](#).

	Nej	Ja	Beskrivning av konsekvens
Kroppsstrukturer och -funktioner	☐	☐	
Aktivitet och delaktighet	☐	☐	
Omgivningsfaktorer	☐	☐	

☐ Konsekvens av att hjälpmedlet inte förskrivs talar för förskrivning
☐ Konsekvens av att hjälpmedlet inte förskrivs talar emot förskrivning |
|---|

5. Sammanvägning

Sammanväg den förväntade effekten av hjälpmedlet, användningsfrekvensen, riskanalysen och konsekvensen om hjälpmedlet inte förskrivs, inför beslut om förskrivning.

	Talar FÖR förskrivning	Talar EMOT förskrivning
Förväntad effekt	☐	☐
Användningsfrekvens	☐	☐
Riskanalys	☐	☐
Konsekvens om hjälpmedlet inte förskrivs	☐	☐
Total sammanvägning	☐	☐

Beskriv avgörande faktorer för ställningstagande till förskrivning och eventuella åtgärder som måste vidtas för en säker förskrivning. Om patienten och/eller omgivningen inte är motiverad till att använda hjälpmedel bedöm om motiverande åtgärder behövs.

.....

.....

.....

.....

.....

Kommunicera med patient (närstående/personal) om andra åtgärder i de fall beslutet blir att hjälpmedlet inte ska förskrivas.